

Magyar szellemet, magyar lelket, magyar öntudatot csak egy úton szerezhethet ez a nemzet. Vissza kell térnie a történelemből áradó ősi magyar hagyományokhoz, és vissza kell térnie a parasztság körében mai is élő magyar lélekhez. Meg kell szüntetni nemcsak a társadalmi rétegződés fonákságait, be kell temetni a lelki szakadékot is, amely ma városít és falusít elválaszt. Erre a parasztságunkban meglévő magyar szellemiségre és a magyar történelemre kell ráépítenünk az európai magyar műveltséget. Akkor ez az új műveltség újra magyar és európai lesz, ahogyan volt a Bethleneké és Zrinyieké és akkor ebben az új szellemiségű új társadalomban találkozni fog az egész magyarság.

Magyar öntudatunk mindaddig nem lesz, amíg le nem dobunk lelkünkéből minden idegent, amíg vissza nem térünk a török korban élő igaz magyar lélekhez, a népben ma is élő magyar szellemhez és műveltséghez, — amíg lélekben, érzésben, gondolkodásban magunk is, valamennyien, magyarokká nem leszünk.

(B. K.)

Az Ige testté lett...

Amióta angyalkéz bezárta az Édent, elindult az ember, hogy keresse az Istent. Utját nem mutatta fény, kezét nem fogta meg jóságos atyai kéz. Ment egyedül. Amerre lépett vér fakadt nyomában és keserű könnye hullott a paradicsomi átoktól sújtott földre.

Az ég komoran hallgat. A lélek sötét éjszakájára nem akar hajnal derengeni. Csak messziről, — mint sűrű őszi ködön keresztül tűnik fel az ősevangélium reménytadó ígérete.

A magára maradt ember szabadulást keres. Nincs menekvés, nem jön segítség. A Szentlélek termékenyítő ekéi nem járnak a földet. Tehetetlen fájdalmak jajszavától zokog a föld. Könnyes, bús zsoltárok, súlyos prófétai szavak hívják az Istent. — Hiába! — Évezredek múlnak, ősz pátriárkák, nehézszavú próféták hullnak sírba szemükben könnyel, mert nem jött a Várvavárt.

— Meddig tart ez a szomorú Advent? —

Sötétben tapogatózva indul tovább az ember. Felgyúlnak a fények az Olympus tetején, de nem adnak meleget, nem szórnak fényt. Mélyreható görög elmék nem tudnak a magasba szállni. Márványoltárok emelkednek az ismeretlen istennek, bibortógás, merészarcélú római szónokok kétségbeesve emlegetik a szabadítót, akit a lélek vágya sejt. Kelet rejtelseiben vi-gyorgó Buddhák süllyeszti a Nirvánába szemüket. Messzebb hullaszagú máglyatüzek lobognak. Aljas szenvedélyekkel felruházott márványistenek előtt tömjéntűz ég. — Mindhiába! —

A tüzeknek nincs biztató fénye, sem életadó melege. A halál szomorú árnyéka üli meg a földet.

Ime mégis! — Évezredek múlásán, elnémult jajszavak nyomán hajnalodni kezd. Vigasztaló prófétai jövődölések valóra válnak. Mennyei fény gyúl ki egy kis falu felett, a dűledező barlangistállóban megszületik a világ Királya. Jövetelét nem jelzi országokat bebúgó harsonaszó, nem születik a filozófia és művészet hazájában, sem Róma klasszikus földjén, hanem egy leigázott és megvetett nép között.

Nem kell már sírnotok föld gyermekei, mert itt a vigasztalás! — Siessetek, pirosuló hajnal fénylik a keleti égen! — Vigyétek Hozzá megsebzett, fáradt szíveteket, a Kisded majd felmelengeti! — Nyissátok fel könnytől fátyolos szemeteket és fordítsátok a fény felé. Átokszavakhoz szokott fületek a glória szavára hajoljon.

Hallga csak! — Csendes marad az éj. — Nem indulnak vassarús római légiók, hogy Ceasar üzenetét hozzák. Talán Jeruzsálem, a szent Sion, ahonnan az üdvösség jön? — Már az esti imádság utolsó Adonáj kiáltása is elhangzott. Döngve csapódott be a templom ékes kapuja a főpap után. Nem nézik a súlyos ígéktől terhes pergamenteket. Mély, hideg hallgatás borzong a város felett. Pedig Betlehem felől sugárzik a fény, dalol az angyali kar. Nem jön a bíbortaláltos, idumeai Heródes? — Vérszagú márványpalotája hidegen terpeszkedik rejtelveivel az éjszakában. —

Kicsi Jézus, hát egyedül maradtál? Nem hajol meleg szívedre a fázó világ? Értem, a szívemhez ütődik távoli messzeségből jövedeled praeludiuma: „In propria venit, et sui eum non receperunt. — Eljöttél a sajátodba, de mi nem fogadtunk be.” (Jn. 1, 11.)

De mégis! Betlehem virágai feléd nyújtják színes kelyhüket, a glória szavára fehér báránnyal és fehér szívvel a föld szegényei: a pásztorok jönnek Hozzá. — Fényednek már nem állhatja útját semmi! — Mélytűzű csillag gyúl ki messze Keleten. Hidegleheletű, sivatagi éjszakában régi írások fölé hajolnak napkelet királyai. Fény derült fel a halál országában! — És indulnak... Ezüstesengetyűs tevekarakának Mádiánból és Efából. Csillag aranyhoz, mirrha-kenethez arany szívet hoznak és hozzák a váró nemzetek hitét.

Édes kicsi Jézus! 2000 év távlatából sem homályosult el fényed. Most még biztatóbban, még melegebben ragyog.

Karácsony! Te édes szép ünnep! Te boldogságot hozó, sokat várt nap, amit oly áhítva vár felnőtt és csöppnyi gyermek. — Te gyermekszíveket varázssal eltöltő csoda! Jöttödre zizegő fehér lapokon levél megy a Jézuskának és számlálva várják a napokat, amíg elérkezik szépséges ünneped. Karácsony kicsi Jézuskája egészen a mienk vagy. Légy bár a Lagerlöf Selmák, Sigrid Undsetek norvég fehér Krisztusa, vagy az arab nép el-

képzelte fehérburnuszos édes csöppség, vagy a mi magyar népünk kedves gyermeke, aki fázik, mert nincs sem bundája, sem csizmája. Érezzük, hogy a testvérünk lettél. Csodás szépséged megbűvöl minden szívet! Ünneped édes hangulatától nem menekülhet senki! — Karácsony, te édes békeünnep, amikor megbékél a szívünk és elhamvad bennünk minden rossz. Jézus születését jelző éjjeli harangszó odaütődik a legkeményebb szívekhez is. — Ady, ez a bús, fekete zsoltáros, — egy párizsi hajnalon, amikor fények nevetnek a Szajnában és a hajnali csendbe belezúg a harangszó, oly magabizóan írja:

Miattam zúghatsz vén harang...
Mert én pap vagyok, de pogány.

Karácsony szépséges éjjelén elhallgat a gúnyolódó költői hang, könnyben úszik a szeme, amikor az egyszerű otthon meleg jézuskavárására gondol. Szinte lelkének zokogásából hullanak ki a rímek:

De boldogok a pásztorok,
S a háromkirályok.
Én is mennék, mennék,
Énekelni mennék. —
Nagyok között kis Jézusért
Minden szépet tennék.
Új csizmám a sárban
Százszor bepiszkolnám,
Csak az Urnak szerelmemet
Szépen igazolnám.

Fenyőillatos, gyertyafényes szép békeünnep. — amikor így egymásra és magunkra találunk, bárcsak mindig így lenne! — Lobogó karácsonyi gyertyák árasszatok fényt, meleget, ahol ki akar ez hűlni. — Karácsony, te meleg családi ünnep, kösd egymáshoz a szétzilált családot. Édes, kicsi Jézus, add, hogy a ragyogó gyermekszemekben ne bújkáljon homályos sejtés, vagy hideg valóság a karácsonyfa fényében. Ó, bár együtt örülhetne mindenki, akiknek akár a család, akár a nemzet szempontjából együtt kellene lenniök.

Betlehem kicsi Gyermeke, aki békét, szeretetet, új világot hoztál, nézd, még halálgépek búgnak fölöttünk, meleg, piros szívek fekete kétségben, gyötrő küzdelemben halnak el. — Tedd, hogy a halálos zakatolást túlharsogja glóriád szava. Add, hogy egymásra találjunk szereteted fényében és szívünkéből, a mi kemény, fagyos szívünkéből égi trónusodig zengjen... Dicsőség, örök dicsőség Néked Isten szent Fia a magasságos mennyben és béke, szívekáhitotta szent karácsonyi béke itt lenn a könnytől, vértől áztatott nyugtalan földön...

Budapest.

Vághy Rajmund.